

139 **Zaak T-419/14,**
The Goldman Sachs Group,
Inc./Europese Commissie

Arrest van 12 juli 2018 (Achtste kamer)

Mededinging – Mededingingsregelingen – Europese markt van stroomkabels – Besluit waarbij een inbreuk op artikel 101 VWEU wordt vastgesteld – Eén enkele voortdurende inbreuk – Toerekenbaarheid van de inbreuk – Vermoeden – Onjuiste beoordeling – Vermoeden van onschuld – Rechtszekerheid – Beginsel van persoonlijke aansprakelijkheid – Volledige rechtsmacht

Verzoekster in deze zaak, The Goldman Sachs Group, Inc., is een Amerikaanse onderneming die als zaken- en effectenbank actief is in de belangrijkste financiële centra in de wereld. Van 29 juli 2005 tot 28 januari 2009 was zij de indirecte moedermaatschappij van Prysmian, een wereldwijde speler in de sector van onderzeese en ondergrondse stroomkabels. Op 2 april 2014 heeft de Commissie het bestreden besluit vastgesteld. In dit besluit is bepaald dat meerdere ondernemingen in verschillende perioden hebben deelgenomen aan één enkele en voortdurende inbreuk op artikel 101 VWEU in de sector van onderzeese en/of ondergrondse (super)hoogspanningskabels. Verzoekster is aansprakelijk gehouden wegens de uitoefening van beslissende invloed op Prysmian van 29 juli 2005 tot 28 januari 2009 in haar hoedanigheid van moedermaatschappij. Verzoekster komt op tegen het bestreden besluit. Met haar eerste middel verwijt verzoekster de Commissie dat zij haar hoofdelijk aansprakelijk heeft gehouden voor de betaling van de geldboete die wegens de door Prysmian van 29 juli 2005 tot 28 januari 2009 gepleegde inbreuk is opgelegd. In het kader van het eerste onderdeel van het eerste middel betoogt verzoekster dat de Commissie een fout heeft begaan door voor de periode van 29 juli 2005 tot 3 mei 2007 uit te gaan van het vermoeden dat zij daadwerkelijk beslissende invloed op Prysmian heeft uitgeoefend. Verzoekster wijst erop dat haar indirecte deelneming in Prysmian aanzienlijk lager was dan 100%. Immers, van 29 juli 2005 tot 3 mei 2007, de datum waarop de aandelen van Prysmian op de beurs zijn gebracht door middel van een eerste openbare aanbieding (hierna: datum van de beursgang), bedroeg haar deelneming in Prysmian slechts tussen 91,1 en 84,4%.

Het Gerecht roept allereerst in herinnering dat volgens vaste rechtspraak de gedragingen van een dochteronderneming aan de moeder kunnen worden toegerekend, met name wanneer die dochteronderneming, hoewel zij een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid heeft, niet zelfstandig haar marktgedrag bepaalt, maar in hoofdzaak de haar door de moedermaatschappij verstrekte instructies volgt, met name gelet op de economische, organisatorische en juridische banden die de twee juridische entiteiten verenigen. Het is eveneens vaste rechtspraak dat een moedermaatschappij in het bijzondere geval waarin zij 100% van het kapitaal van haar dochteronderneming die een inbreuk op de mededingingsregels van de Unie heeft gepleegd, in handen heeft, beslissende invloed kan uitoefenen op het gedrag van deze dochter en er een weerlegbaar vermoeden bestaat dat deze moedermaatschappij daadwerkelijk een beslissende invloed uitoefent op het gedrag van haar dochter. Het Gerecht overweegt dat de Commissie in het onderhavige geval de toepassing van het vermoeden van de daadwerkelijke uitoefening van beslissende invloed niet heeft gebaseerd op de hoogte van de deelneming van verzoekster in het kapitaal van Prysmian, maar op het feit dat verzoekster, ondanks de overdracht van bepaalde aandelen, 100% van de aan de aandelen in die vennootschap verbonden stemrechten controleerde, wat haar volgens de Commissie in een positie plaatste die analoog is aan die van een enig eigenaar van de groep Prysmian. Wat in dat verband in de eerste plaats de vraag betreft of het vermoeden van de daadwerkelijke uitoefening van beslissende invloed in die omstandigheden kan worden toegepast, moet erop worden gewezen dat de Commissie volgens vaste rechtspraak inderdaad het recht heeft om van genoemd vermoeden uit te gaan wanneer de moedermaatschappij zich in een vergelijkbare positie bevindt als een 100%-eigenaar waar het gaat om haar vermogen om beslissende invloed uit te oefenen op het gedrag van haar dochteronderneming. Derhalve moet worden geoordeeld dat wanneer een moedermaatschappij alle aan de aandelen in haar dochteronderneming verbonden stemrechten bezit, de moedermaatschappij zich in een vergelijkbare situatie bevindt als de enig eigenaar van deze dochteronderneming, zodat de moedermaatschappij in staat is om de economische en commerciële strategie van de dochteronderneming te bepalen, zelfs wanneer zij niet het gehele of nagenoeg haar gehele maatschappelijke kapitaal in handen heeft. Wat in de tweede

plaats de vraag betreft of de situatie van verzoekster met een dergelijke casuspositie overeenstemt, moet eraan worden herinnerd dat de Commissie in het bestreden besluit de redenen uiteenzet waarom de tussen verzoekster en Prysmian bestaande band tussen 29 juli 2005 en de datum van de beursgang volgens haar vergelijkbaar was met die van een moedermaatschappij die 100% van het kapitaal van haar dochteronderneming in handen heeft. Zij licht in wezen toe dat aan de twee overdrachten van aandelen in Prysmian die verzoekster heeft verricht ten gunste van Apollo en van het directieteam van Prysmian, garanties waren verbonden dat de nieuwe aandeelhouders louter passieve investeerders zouden zijn en geen aan de in hun aandelen verbonden stemrechten zouden uitoefenen. Gelet op een en ander was de mogelijkheid voor verzoekster om beslissende invloed op Prysmian uit te oefenen wegens de mogelijkheid om alle aan de aandelen in Prysmian verbonden stemrechten uit te oefenen, gelet op de feiten van de onderhavige zaak vergelijkbaar met die waarover zij zou hebben beschikt als enig eigenaar. Het Gerecht komt daarom tot de slotsom dat de Commissie het vermoeden van de daadwerkelijke uitoefening van beslissende invloed op het marktgedrag van Prysmian op verzoekster mocht toepassen voor de periode van 29 juli 2005 tot 3 mei 2007.

In het kader van het tweede onderdeel van het eerste middel betoogt verzoekster dat de bewijzen waarop de Commissie zich in het bestreden besluit baseert om haar hoofdelijk aansprakelijk te houden voor de betaling van de aan haar dochteronderneming opgelegde geldboete voor de periode van 29 juli 2005 tot 28 januari 2009 (de gehele inbreukperiode), niet aantonen dat zij in staat was beslissende invloed uit te oefenen of dat zij die ook daadwerkelijk op Prysmian heeft uitgeoefend. Het Gerecht onderzoekt de gegrondheid van elk van de door de Commissie aangevoerde factoren. Een van die factoren betreft de bevoegdheid om de leden van de raad van bestuur te benoemen en de bevoegdheid om de aandeelhouders voor de algemene vergadering op te roepen en de herroeping van de bestuurders voor te stellen. Verzoekster voert echter aan dat die bevoegdheden haar niet in staat stelden om daadwerkelijke controle over de raad uit te oefenen of het commerciële beleid van Prysmian op beslissende wijze te beïnvloeden. Volgens haar heeft de Commissie niet het bewijs geleverd dat zij dergelijke controle daadwerkelijk heeft uitgeoefend. Het Ge-

recht merkt op dat de raad van bestuur die op 28 februari 2007 is benoemd, dat wil zeggen voor de datum van de beursgang, is benoemd voor een periode die eindigde op 31 december 2009 en dat die raad na de datum van de beursgang ongewijzigd is gebleven tot aan het einde van de inbreukperiode. Hoewel verzoekster in die periode niet langer de absolute controle over de aan de aandelen in Prysmian verbonden stemrechten had, vormt de omstandigheid dat de samenstelling van genoemde raad ongewijzigd is

gebleven een aanwijzing dat verzoekster controle over de raad van bestuur is blijven uitoefenen. Hieruit volgt dat de Commissie zich met recht op verzoeksters bevoegdheid om de leden van de raad van bestuur van Prysmian te benoemen en haar bevoegdheid om hun herroeping voor te stellen kon baseren als objectieve factoren om aan te tonen dat verzoekster het vermogen had om genoemde raad te controleren en die ook daadwerkelijk heeft gecontroleerd. Ook ten aanzien van de andere factoren komt het

Gerecht tot de slotsom dat de Commissie kon oordelen dat verzoekster niet alleen vóór de datum van de beursgang beslissende invloed had uitgeoefend, maar ook gedurende de gehele periode van 29 juli 2005 tot 28 januari 2009. Het eerste middel wordt afgewezen.

De overige middelen worden eveneens afgewezen en het Gerecht verwerpt het beroep in zijn geheel.